

Máshogyan is működik

Budapesttől 80 kilométerre fekszik Terény. Az alig 400 lelkes nógrádi faluban világviszonylatban is újszerű értékesítési stratégiára alapozva üzemelteti zöldségtermesztő gazdaságát a Dezsény család. A MagosVölgy egyre több tudatos vásárló szemében többet jelent egy biozöldséget termeszto vállalkozásnál.

A ma már négy gyermekükre büszke édesapa, a környezetgazdálkodási agrármérnök *Dezsény Zoltán* és felesége, a természetvédelem szakirányon végzett környezetgazdálkodási agrármérnök *Dezsényné Boros Judit* a gödöllői, akkor még Szent István Egyetemen ismerkedett meg. Zoltán Budapesten, Judit Nyíregyházán nőtt fel, egyikőjük sem gazdálkodó család sarja. Zoltán az egyetem elvégzése után ösztöndíjjal tanult az Amerikai Egyesült Államokban, a Kaliforniai Egyetemen szerzett mesterdiplomát nemzetközi ag-

rárfejlesztés szakon. Az amerikai diplomadolgozatát a CSA (community-supported agriculture), azaz a közösség által támogatott gazdálkodás nemzetközi és hazai fejlődéstörténetéből és helyzetéből írta.

A helykeresés

A kezdetekre visszaemlékezve elmondták, hogy mindketten gazdaságot akartak létrehozni. Úgy tervezték, hogy közös vállalkozást indítanak a kicsit korábban már a környéken letelepedett

egyetemi évfolyamtársukkal, barátjukkal, aki akkorra már méhészkedésbe és juhtartásba kezdett. Azonban nehezen lehetett összehangolni a már meglévő és a tervezett vállalkozást, így ilyen formában még csírájában meghíúsult az együttműködés. Álmukat azonban nem adták fel. Pályáztak és harmadszorra nyertek is a fiatal gazdák induló támogatására, bár területük akkor még nem volt, ahol elindulhattak volna. Budapesthez közeli helyet kerestek, ami kisgyermekes családnak és gazdálkodásra egyaránt megfelel. Egy rádióriport alapján jutottak el Terénybe, a Nagycsaládok Terénybe programon keresztül, amit helyi civil kezdeményezésre hoztak létre azzal a céllal, hogy az alig 400 lelkes aprófalú meg tudja menteni az óvodáját a létszámhiány miatti bezárástól.

A program fedezte az egy évre szóló kedvezményes alberletüket Terényben. Az akkori földtörvény szerint nem vásárolhattak külterületi ingatlant, mert nem voltak terényi lakosok, így esett a választásuk egy helyi házra, ahol 2014-ben megalapították a MagosVölgy Ökológiai Gazdaságot. (Érdeemes megemlíteni, hogy az óvoda megmentéséért toborzott, Dezsényekkel együtt összesen négy család közül három továbbra is ebben a kis faluban él, és az óvoda azóta is üzemel.)

Először Balassagyarmaton és Budapesten próbálták helyi piacokon értékesíteni a megtermelt zöldségeket, de nehezesnek találták ezt a formát. Jelentkeztek a Tudatos Vásárlók Egyesülete (TVE) által a közösségi gazdálkodásról szervezett képzésre, ahová olyan termelők és fogyasztók vártak, akik részt vennének ilyen rendszerben, valamint olyan civileket is, akik segítenék a gazdákat a működtetéssel járó szervezésben. Ott találkoztak azzal a személlyel, aki a munkahelyén – egy nagy fővárosi irodaházban – közreműködött a vevők, azaz zöldségközösségi tagok toborzásában és a megtermelt áru átvételével kapcsolatos szervezésben. Már az első

A munkaszervezés, a kerti feladatok adminisztrálása, a zöldségek heti elosztása egyszerű, de jól átgondolt rendszer szerint történik, mutatja Dezsényné Boros Judit

Kultúraváltás előtt komposzt kerül az ágyás tetejére

szezonban 40-45 családdal kötöttek szerződést, zöldségekkel látták el őket. Mindez pont akkor sikerült, amikor el kellett érniük a fiatal gazda pályázatuk üzleti tervében meghatározott bevételt. Ha megkérdezik őket, akkor azt tanácsolják az ezt a termesztési modellt tervezőknek, hogy először elegendő 10-20 családdal leszerződni, mert akkor magabiztosan tudják teljesíteni az ezzel járó kötelezettségeket.

Zöldségközösség

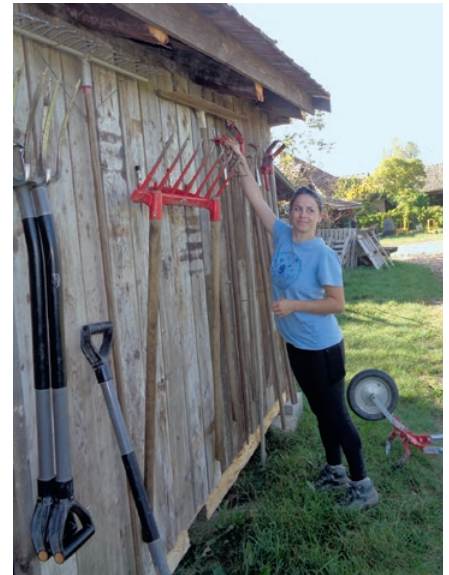
A CSA-modell (community-supported agriculture = közösség által támogatott mezőgazdaság) a hazai törvények alapján vállalkozásként működő, de merőben új szemléletű termesztési és értékesítési modell. Zoltán és Judit nem elsőként indultak ezen az úton, de még csak hat ilyen típusú gazdaság üzemelt, amikor belekezdtek. Ma 20-24 ilyen rendszerű üzem működik hazánkban, többféle értékesítési változattal. Gyakorlatilag mindegyik rövid ellátási láncot jelent, mert közvetlenül a termelő és a végső fogyasztó áll kapcsolatban. A változatok közül az úgynevezett „részes rendszer” nevezhető talán a legszorosabb együttműködésnek a termelő és a fogyasztói között. Zoltánék is eszerint működtetik a gazdaságot, maguk között pedig egyszerűen zöldségközösségnek nevezik a modellt.

Ennek lényege, hogy szerződés alapján egész évre elköteleződnek a Magosvölgy zöldségközösség tagjaival, amiben vállalják, hogy egész szezonon keresztül (ami náluk április elejétől egészen december közepéig tart) a legjobb tudásuk szerint termelnek a Bio Garancia Kft. által minősített ökológiai gazdaságként. Csak a közösség tagjainak termelnek, heti legalább 6-8-10-féle zöldséget szállítanak számukra a budapesti átadópontra zöldségrészesedés formájában. A zöldségközösség tagjai pedig vállalják, hogy átveszik a terményeket és egyenlő arányban hozzájárulnak a gazdaság működési költségeihez előre fizetéses rendszerben.

Dezsényék a szezon elején felméri, hogy a folyamatosan fejlődő infrastruktúrális, technikai hátterük és a természetfelületük nagysága alapján hány családot tudnak ellátni az adott évben. Biztonságosan nagyjából 150 családot tudnak vállalni, és szezonnyitásra a létszám kétharmada betelik, mert a ko-

Dezsény Zoltán a szállítmány indulása előtt viszi a táblát az átadási pontra, feltüntetve, mit tartalmaz az aznapi részesedés

Rendben sorakoznak az egyszerű, de hatékony és ergonomikus munkavégzéshez szükséges kézi talajművelő eszközök

Az indiai futókacsák eredményesen gyérik a spanyol meztelencsigákat

rábbi tagok újra jelentkeznek. A fennmaradó helyeket pedig a várólistán szereplő jelentkezőkkel tudják feltölteni. Ezután mindenki megkapja a gazdaság egyéves költségvetését, amibe minden állandó (beleértve az alkalmazottak munkabéretét) és várható költséget beleszámolnak (ez a többéves tapasztalatuk alapján már könnyebben megy, mint a kezdetekkor), és elosztják egyenlő arányban, majd ebből havidíjat számítanak. Vannak több és kevesebb főből álló „részesedők”, családok, baráti közösségek. Mindenki a méretek arányában leosztott díjat fizeti előre havonta, illetve két- vagy háromhavonta. De van, aki már tavasszal előre kifizeti a teljes éves hozzájárulást.

A zöldségközösség tagjai között önkéntesek is vannak, akik segítenek például az átadási pont létrehozásában. Ennek köszönhetően ma Dezsényék hetente kétszer szállítják két különböző budapesti átadópontra a „részesedéseket”, ahol a közösség tagjai csütörtök délutánonként 2,5-3,5 órás időszakban átvehetik a termést.

Ütemezett termesztés

A terényi kert összesen kéthektáros, ezen belül 6000 négyzetméteren termesztene zöldséget. Nagyon fontos, hogy pontosan, előre ütemezetten zajlik a palántanevelés, a telepítés, hogy minél hatékonyabban kihasználják a terü-

letet. Jól működik az alaposan kidolgozott termesztési ütemezés, valamint a szállítójármű és a hűtőkammer méretéhez igazodó szállításra előkészítő, csomagolási rendszer.

A palántanevelés február elején kezdődik. Ahhoz, hogy kellően változatos és széles szortimenttel tudják ellátni a közösségi tagokat, hetente vetnek kis mennyiségeket. Egy hőlégbefűvős kazánnal, pellettel fűtenek a palántanevelő sátorban. A magvetéseket négy elektromosan fűthető asztalon tartják a csírázás idején.

Regeneratív elveket követő biointenzív zöldségkertészetként a talajéletre is nagy hangsúlyt fektetnek. Állandó ágyásokban, komposztmulcs-takarásos, talajbolygatás nélküli rendszerben termesztenek. Egy-egy kultúra lekerülése után 4-6 centiméter komposztot terítenek az ágyásra és csupán egy kézi ásóvillával lazítják meg a talajt. Zoltán amerikai tanulmánya során szerzett gyakorlati ismereteire támaszkodva amerikai kertészetekben használt kerti talajművelő eszközökkel is ellátta a gazdaságukat.

Palántanevelés

jelentősen bővíteni, céljuk az a további fejlesztésekkel, hogy meg tudják oldani az egész évi zöldségellátást.

Rendszeresen szaktanácsol

Dezsény Zoltán ma már több időt tud kiszakítani a gazdálkodásuk mindennapjaiból más tevékenységekre is, és elindította a havidíjas szolgáltatásukat, melynek során továbbadja az általuk standar-

Palántáról nevelt sütőtök

Terény földrajzi elhelyezkedésére jellemző, hogy később tavaszodik és korábban jönnek az első fagyok, a tenyészidőszak 3-4 héttel rövidebb, mint az Alföldön. A MagosVölgy ezen túlmenően még mélyebb területen is fekszik, így például a biztonságos terméséréshez a sütőtököt palántáról nevelik, utána ültetik a fűtés nélküli természetöberendezésbe.

Más fajokat is folyamatosan termesztésbe vonnak, ezért már telepítettek gyümölcsfákat, de még szeretnék bogyósgyümölcsöket és gyógynövényeket. A zöldségtermesztő felületet nem kívánják

dizájt munkafolyamatokat más kezdő és gyakorló kertészeknek. Gyakorlati tapasztalataikra támaszkodva nyújt segítséget egy teljes gazdaság felállításához azoknak, akik érdeklődnek ilyen típusú rendszerek iránt, vagy a meglévő gazdaságukat kívánják átalakítani, kiszámíthatóbbá és gazdaságilag stabilabbá tenni, vagy kezdőként szeretnék elindulni a szakmában. Egyáltalán nem félnek, hogy ezáltal több lesz a versenytársuk, mert látják, hogy ennek a típusú rendszernek az tesz jót, ha megsokszorozza önmagát, hiszen van rá igény.

Óváryné Fabók Krisztina

Óriási szemléletváltást kíván

A témával foglalkozó egyik korábbi cikkünkben lehetőségünk volt a magyarországi közösség által támogatott mezőgazdaság egyik legrégebbi elkötelezettjével beszélni, aki a Tudatos Vásárlók Egyesületének önkénteseként szerzett tudomást a kezdeményezésről, és már az első próbálkozásakor törzstag lett az egyik Budapest melletti zöldségközségben.

Ő akkor úgy nyilatkozott, hogy óriási szemléletváltást kíván a zöldségközséghez tartozás, ám ezt nem azért vállalják, hogy olcsón jussanak zöldséghez, hanem azért, mert tudatosan szeretnék dönteni az asztalukra kerülő élelmiszer eredetéről, emellett elkötelezettek a fenntarthatóság, illetve a méltányos kereskedelem iránt is.

Szerinte nagyon sok előnnyel jár a zöldségközség, ennyire friss és változatos összeállítást képtelenség lenne a boltból vagy a piacról beszerezni, és még a téli időszakban is meglehetősen sokszínű étrendet tesz lehetővé a zöldség-előfizetés. Bár az árak a biopiacokhoz képest méltányosak, kétségtelenül vannak olyan vonatkozásai is a rendszernek, ami miatt nem mindenki képes vállalni a tagságot. A legfontosabb, hogy megszokjuk: télen le kell mondanunk a friss paprikáról, paradicsomról, és egyéb melegigényes zöldségekről, a nyári időszakban viszont óriási mennyiségben érkeznek zöldségek, olykor jóval több, mint amennyit magunktól megvennénk a boltban, és amennyit frissen el tudunk fogyasztani. Az is előfordul, hogy nem pont az van a dobozban, amit éppen megkívánunk. Mindenképpen rugalmasságot és sok időt kíván, és nem árt, ha szeretünk főzni, hogy változatos étel készülhessen a ritkaságokból és a teljes idényt átölelő, nagy mennyiségben kapott zöldségekből, mondta, hozzátéve, hogy receptötleteket illetően a zöldségközség tagjai egymásra is számíthatnak.

T. A.